Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kümnes koda)

14. november 2013 *

Eelotsusetaotlus — Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala — Brüsseli konventsioon — Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Määrus (EÜ) nr 44/2001 — Artikli 5 punkti 1 alapunkt b — Kohtualluvus — Valikuline kohtualluvus — Lepingutega seotud asjad — Mõiste „teenuste osutamine" — Ladustusleping

Kohtuasjas C-469/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Handelsgericht Wien'i (Austria) 17. septembri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 22. oktoobril 2012, menetluses

Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH

versus

Olbrich Transport und Logistik GmbH,

EUROOPA KOHUS (kümnes koda),

koosseisus: koja president M. Juhász, kohtunikud A. Rosas (ettekandja) ja D. Šváby,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH, esindaja: *Rechtsanwalt* M. Stögerer,

— Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

— Kreeka valitsus, esindajad: S. Chala ja L. Kotroni,

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wilderspin ja W. Bogensberger,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi Euroopa Kohtu kodukorra artikli 99 alusel põhistatud määrusega,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

määruse

1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikli 5 punkti 1.

2 Taotlus esitati Austria õiguse alusel asutatud äriühingu Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH (edaspidi „Krejci Lager") ja Saksamaa õiguse alusel asutatud äriühingu Olbrich Transport und Logistik GmbH (edaspidi „Olbrich Transport") vahelises kohtuvaidluses, mille ese on tasu maksmise nõue kauba ladustamise eest Viinis (Austria) asuval territooriumil.

Õiguslik raamistik

Brüsseli konventsioon

3 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1972, L 299, lk 32), muudetud 29. novembri 1996. aasta konventsiooniga Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemise kohta (EÜT 1997, C 15, lk 1; edaspidi „Brüsseli konventsioon"), artikli 5 punkti 1 kohaselt:

„Isiku, kelle alaline elukoht on osalisriigis, võib teises osalisriigis kaevata:

1) lepingutega seotud asjades selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus […]".

Määrus nr 44/2001

4 Määruse nr 44/2001 põhjenduse 11 kohaselt:

„Kohtualluvuse eeskirjad peavad olema hästi etteaimatavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga ning seepärast peab kohtualluvus alati olemas olema, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui kohtuvaidluse sisu või osapoolte autonoomia eeldab teistsugust seotust. […]"

5 Määruse nr 44/2001 põhjenduses 12 on kirjas:

„Lisaks kostja alalisele elukohale peaks kohtualluvusel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele."

6 Määruse nr 44/2001 põhjenduse 19 kohaselt:

„Tuleks tagada Brüsseli konventsiooni ja […] määruse vaheline järjepidevus ning selleks tuleks ette näha üleminekusätted. Järjepidevust on vaja ka Euroopa […] Kohtu tõlgendustes Brüsseli konventsiooni kohta [...]"

7 Määruses nr 44/2001 sätestatud kohtualluvuse eeskirjad sisalduvad määruse II peatükis, mis hõlmab artikleid 2–31.

8 Määruse nr 44/2001 II peatüki 1. jao „Üldsätted" artikli 2 lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata."

9 Määruse nr 44/2001 artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Isikuid, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, saab teise liikmesriigi kohtusse kaevata üksnes käesoleva peatüki 2.–7. jaos sätestatud korras.”

10 Määruse nr 44/2001 II peatüki 2. jao „Taotlused, kontrollid ja karistused” artiklis 5 on ette nähtud:

„Isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib teises liikmesriigis kaevata:

1. a) lepingutega seotud asjades selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus;

   b) kui ei ole kokku lepitud teisiti, käsitatakse käesoleva sätte kohaldamisel asjaomase kohustuse täitmise kohana:

      — müügi puhul kohta liikmesriigis, kus lepingu kohaselt kaubad üle anti või kus need oleks tulnud üle anda,

      — teenuste osutamise puhul kohta liikmesriigis, kus lepingu kohaselt teenuseid osutati või kus neid oleks tulnud osutada;

   c) kui ei kohaldata punkti b, kohaldatakse punkti a […].”

11 Määruse nr 44/2001 II peatüki 6. jao „Ainupädevus” [mõiste „ainupädevus” asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „erandlik kohtualluvus”] artiklis 22 on sätestatud:

„Alalisest elukohast olenemata on [erandliku kohtualluvuse alusel] pädevad järgmised kohtud:

1. menetluste puhul, mille objektiks on kinnisvaraga seotud *in rem* õigused või kinnisvara rendi õigused, selle liikmesriigi kohtud, kus asub asjaomane vara.

[...]”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

12 Viinis asuv Krejci Lager esitas Bezirksgericht für Handelssachen Wienile (Viini kaubandusasjade piirkondlik kohus) hagi Gornaus (Saksamaa) asuva Olbrich Transporti vastu nõudes, et viimane maksaks talle summa, mis vastab tasule kauba ladustamise eest hagejale kuuluval territooriumil Viinis. See summa hõlmab ajavahemikku 2008. aasta neljakümnendast nädalast kuni viiekümne teise kalendrinädalani. Ladustamise tasuks määras hageja 325 eurot.

13 Bezirksgericht für Handelssachen Wien leidis, et asi ei kuulu rahvusvahelise kohtualluvuse kohaselt tema pädevusse ja jättis hagi läbi vaatamata. Nimetatud kohus leidis, et hagi tuleb vastavalt määruse nr 44/2001 artikli 5 punktile 1 esitada selle paiga kohtusse, kus tuli täita vaidlusalune lepinguline kohustus. See kohustus seisnes tasu maksmises ladustamise eest ja see tasu kujutab endast hagi aluseks olevale õigusele vastavat rahalist kohustust.

14 Sama esimese astme kohtu sõnul tuleb vastavalt Austria õigusele kvalifitseerida selline rahaline kohustus nagu põhikohtuasjas „saatmiskohustuseks” („Schickschulden”) ja see tuleb muude kokkulepete puudumisel täita võlgniku elu- või asukohas. Seega asub „[paik], kus tuli täita asjaomane kohustus” määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti a tähenduses Saksamaal ja järelikult puudub Austria kohtutel pädevus põhikohtuasjas otsuse tegemiseks.

15 Põhikohtuasja hageja esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse Handelsgericht Wienile (Viini kaubanduskohus), väites, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti a ei saa kohaldada käesoleva asja asjaolude suhtes. Tema sõnul on ladustamislepingu puhul tegemist lepinguga teenuste osutamiseks. Järelikult on sellise lepingu täitmise kohaks vastavalt selle määruse artikli 5 punkti 1 alapunktile b see koht, kus teenust osutati. Eelotsusetaotlusest nähtub, et põhikohtuasja kostja arvates ei seisne ladustamisleping teenuse osutamises, vaid ruumide kasutada andmises.

16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et ta on viimase astme kohtuks menetluses, kus hagihind on väiksem kui 5 000 eurot. Ta leiab, et liidu õiguse tõlgendamise küsimusele antav vastus ei ole niivõrd ilmne, et see ei tekitaks põhjendatud kahtlust.

17 Neil asjaoludel otsustas Handelsgericht Wien menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas kauba ladustamise leping kujutab endast „teenuste osutamise" lepingut […] määruse […] nr 44/2001 […] artikli 5 punkti 1 alapunkti b tähenduses?"

Eelotsuse küsimuse analüüs

18 Kui Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui esitatud küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, võib Euroopa Kohus vastavalt kodukorra artiklile 99 igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega. Euroopa Kohus leiab, et käesolevas asjas tuleb seda sätet kohaldada.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada, kas määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti b teist taanet tuleb tõlgendada nii, et kauba ladustamise leping kujutab endast teenuste osutamise lepingut selle sätte tähenduses.

20 Kõigepealt tuleb meenutada, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punkt 1 näeb lepingutega seotud asjades ette valikulise kohtualluvuse. Valikulise kohtualluvuse – mille valimine sõltub hagejast ja mis täiendab kostja elukohajärgse kohtu pädevuse põhimõtet – kehtestamine on põhjendatud sellega, et teatud täpsemalt määratletud olukordades on olemas eriti tihe seos juhtumi ja selle kohtu vahel, kelle poole võidakse pöörduda (vt selle kohta 9. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-204/08: Rehder, EKL 2009, lk I-6073, punkt 32).

21 Tuleb märkida, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale saab hageja tugineda täitmisega seotud kohtualluvusele ka siis, kui pooled vaidlevad selle lepingu sõlmimise üle, millest tuleneb hagi aluseks olev nõue (vt Brüsseli konventsiooni kohta 4. märtsi 1982. aasta otsus kohtuasjas 38/81: Effer, EKL 1982, lk 825, punkt 8).

22 Kui vaidlusalust lepingut iseloomustavaks kohustuseks on müük või teenuste osutamine, näeb määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkt b ette, et isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib selle lepingu alusel kaevata teises liikmesriigis asuva selle paiga kohtusse, kus seda lepingut iseloomustavat kohustust täideti või kus seda oleks tulnud täita. Seega, mis puudutab teenuste osutamise lepingutest tulenevate kohustuste täitmise paika, siis selles osas määratleb määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti b teine taane seotuse tingimuse autonoomselt, selleks et tugevdada kohtualluvuse eeskirjade ühtlustamise ja etteaimatavuse eesmärke (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Rehder, punktid 33 ja 36, ja 11. märtsi 2010. aasta otsus kohtuasjas C-19/09: Wood Floor Solutions Andreas Domberger, EKL 2010, lk I-2121, punktid 23 ja 26).

23 Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt esitatud teabest nähtub, et põhikohtuasjas vaidlusalune leping on sõlmitud kauba ladustamiseks. Nimetatud kohus selgitab eelkõige, et ta peab lahendama enda rahvusvahelise pädevuse probleemi olukorras, kus Saksamaa äriühingust põhikohtuasja kostja kaup oli ladustatud Austrias asuval territooriumil.

24 Selleks et teada saada, kas selline olukord kuulub määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti b teise taande alla, tuleb küsida, kas kauba ladustamine kujutab endast „teenuste osutamist" selle sätte tähenduses.

25 Tuleb asuda seisukohale, et see on nii.

26 Nimelt tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale tähendab määruse nr 44/2001 artikli 5 lõike 1 punkti b teises taandes sisalduv teenuste mõiste vähemalt seda, et pool, kes teenust osutab, teeb tasu eest mingi kindla tegevuse (23. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-533/07: Falco Privatstiftung ja Rabitsch, EKL 2009, lk I-3327, punkt 29).

27 Nagu väitsid Austria ja Kreeka valitsus ning Euroopa Komisjon oma kirjalikes seisukohtades, tuleb selles osas meenutada, et ladustamislepingu peamine tunnus on asjaolu, et ladustaja ladustab asjaomast kaupa lepingu teise poole arvel. Seega eeldab see kohustus mingit kindlaksmääratud tegevust, mis koosneb vähemalt kauba vastuvõtmisest, selle hoidmisest turvalises kohas ja selle väljastamisest lepingu teisele poolele sobivas seisundis.

28 Mis puudutab argumenti, et vaidlusaluse lepingu esemeks oli üksnes ruumide üürile andmine, siis selles osas tuleb märkida, et ELTL artikli 267 järgses menetluses, mis põhineb selgel siseriiklike kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete eristamisel, on kohtuasja faktiliste asjaolude hindamine vaid siseriikliku kohtu pädevuses. Eelkõige on Euroopa Kohtul võimalik anda liidu õigusaktile tõlgendus üksnes siseriikliku kohtu kirjeldatud faktiliste asjaolude pinnalt (8. mai 2008. aasta otsus kohtuasjas C-491/06: Danske Svineproducenter, EKL 2008, lk I-3339, punkt 23, ja 10. novembri 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-319/10 ja C-320/10: X ja X BV, punkt 29).

29 Kuid eelotsusetaotlusest nähtuva teabe kohaselt ei sõlmitud põhikohtuasjas vaidlusalust lepingut mitte ruumide üürile andmiseks, vaid kauba ladustamiseks. Lisaks asjaolule, et Euroopa Kohus ei saa seda faktilistele asjaoludele antud hinnangut kahtluse alla seada, tuleb märkida, et esimesena nimetatud tüüpi lepingu kohtualluvus tuleneb igatahes määruse nr 44/2001 artikli 22 punktist 1, mis näeb kinnisvara rendi puhul ette erandliku kohtualluvuse (vt Brüsseli konventsiooni kohta 15. jaanuari 1985. aasta otsus kohtuasjas 241/83: Rösler, EKL 1985, lk 99, punkt 24, ja 26. veebruari 1992. aasta otsus kohtuasjas C-280/90: Hacker, EKL 1992, lk I-1111, punkt 10) ja mille kohaselt on pädevad üksnes selle liikmesriigi kohtud, kus asub asjaomane vara.

30 Arvestades eelnimetatud kaalutlusi, tuleb seega esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti b teist taanet tuleb tõlgendada nii, et selline kauba ladustamise leping nagu põhikohtuasjas kujutab endast „teenuste osutamise lepingut" selle sätte tähenduses.

Kohtukulud

31 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kümnes koda) otsustab:

Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades artikli 5 punkti 1 alapunkti b teist taanet tuleb tõlgendada nii, et selline kauba ladustamise leping nagu põhikohtuasjas kujutab endast „teenuste osutamise lepingut" selle sätte tähenduses.

Allkirjad